

Dwanaście miesięcy

Scenariusz literacko-filmowych zajęć w świetlicy

Agnieszka Czachorowska, nauczycielka-wychowawczyni w świetlicy „Nasza Chata” w Szkole Podstawowej nr 54 im. Janusza Korczaka w Szczecinie

Nie to ważne w co się bawić, a jak i co się przy tym myśli i czuje. Można rozumnie bawić się lalką, a głupio i dziecinnie grać w szachy. Można ciekawie i z fantazją bawić się w straż, pociąg, polowanie, w Indian, a bezmyślnie czytać książki.

Janusz Korczak

Praca wychowawcza świetlicy szkolnej może i powinna stanowić pewnego rodzaju pomost pomiędzy dzisiejszą kulturą a poznawaniem tradycji. Jednym z nich jest przyswajanie spuścizny polskiej literatury dla dzieci, jak również jej interpretacji filmowej. Ważna jest przy tym wartość wychowawcza proponowanych dzieciom zajęć. Według ujęcia pedagogiki Korczakowskiej, czas wolny dziecka nie jest tylko nagrodą, ale też stanowi dodatek do życia. Jest również czasem rozwoju, ponieważ życie to ciągły rozwój – zarówno dziecka, jak i wychowawcy.

Istotą takiego podejścia jest skupienie uwagi na myślach i uczuciach dziecka, nie tylko na jego intelekcie i sferze działaniowej. Zatem zajęcia świetlicowe, oprócz przyjemności, powinny dać dziecku poczucie własnej skuteczności. Może się to odbywać poprzez kontakt z literaturą i filmem – naturalnymi sprzymierzeńcami wychowania.

Planowanie tego rodzaju zajęć nie jest łatwe, ponieważ w świetlicy pracujemy z grupą dzieci w różnym wieku. Ponadto zadaniem wychowawcy jest stworzenie możliwości rozwoju każdemu wychowanekowi, bez względu na jego doświadczenia życiowe. Zajęcia powinny dać dziecku pozytywną ocenę własnej wiedzy, uczuć, zdolności i umiejętności. Dzięki takiej świadomości można wpływać na zdolności przystosowawcze dzieci: zwiększać energię i wytrwałość w działaniu, budować odporność na sytuacje stresogenne. Szczególnie ważne jest uczenie akceptowania własnych emocji i zapobiegania utrwalaniu mechanizmów represji uczuciowej.

Scenariusz zajęć czytelniczych z elementami edukacji filmowej

Cel główny: zapoznanie dzieci z tekstem Janiny Porazińskiej *O dwunastu miesiącach* oraz z filmem animowanym w reżyserii Zbigniewa Koteckiego na motywach baśni.

Cele szczegółowe (wychowanek):

1. Rozwija zainteresowanie klasyką literatury polskiej na przykładzie tekstu Janiny Porazińskiej *O dwunastu miesiącach*.
2. Powtarza i utrwała nazwy miesięcy i pór roku.
3. Przyswaja za pośrednictwem literatury wartości moralne.
4. Stymuluje swój rozwój emocjonalny.
5. Rozwija zainteresowanie wartościowymi filmami animowanymi na przykładzie bajki w reżyserii Zbigniewa Koteckiego.
6. Wyszukuje podobieństwa i różnice między tekstem przeczytanym przez nauczyciela a adaptacją filmową bajki.
7. Rozwija umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego na podstawie kadrów filmowych przedstawiających wydarzenia w bajce.

Czas realizacji: 90 min.

Adresaci: grupa świetlicowa (różnowiekowa).

Metody pracy: teatralizacja z wykorzystaniem efektów akustycznych, metody integracji – krąg, prezentacja filmu, krzyżówka, układanka z kadrów filmowych.

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, w grupach zadaniowych.

Materiały i środki dydaktyczne:

- tekst wiersza Jerzego Kiersta *Dwunastu braci*,
- adaptacja z podziałem na role tekstu bajki Janiny Porazińskiej *O dwunastu miesiącach*,
- magnetofon z możliwością odtwarzania plików mp3,
- efekty dźwiękowe: wiatr, kroki na śniegu, odgłosy zwierząt, ognisko w lesie, śpiew ptaków wiosną,

- arkusz zdań typu prawda i fałsz dotyczących treści bajki,
- karty do głosowania prawda i fałsz,
- krzyżówki z nazwami miesięcy i pór roku,
- kredki,
- telewizor i odtwarzacz dvd,
- płyta dvd z filmem *O dwunastu miesiącach* w reżyserii Z. Koteckiego,
- układanka z kadrami filmu animowanego,
- kolorowanki przedstawiające fiołki i poziomki.

Przebieg zajęć

1. Utworzenie kręgu z uczestników zajęć.
2. Przedstawienie dzieciom celu głównego zajęć i sposobu oceny ich pracy.
3. Ustalenie zasady: kiedy jedna osoba mówi – reszta słucha.
4. Pytanie adresowane do dzieci: Jakie są nazwy poszczególnych miesięcy i pór roku?
5. Wybór chętnych wychowanków do głośnego czytania wiersza Jerzego Kiersta: *Dwunastu braci* z podziałem na role (według miesięcy występujących w wierszu).
6. Przedstawienie wychowankom baśniowej historii o dwunastu braciach z wykorzystaniem efektów akustycznych i wiersza J. Kiersta. Podczas czytania bajki nauczyciel włącza poszczególne efekty dźwiękowe, w interpretacji bajki biorą udział wychowankowie odczytując na głos fragmenty dotyczące poszczególnych miesięcy.
7. Rozmowa w kręgu: Jaką postacią z bajki chciałbym być i dlaczego?
8. Przekazanie dzieciom kart do głosowania i wyjaśnienie ich zadania. Uczestnicy otrzymują po 2 karty. Na jednej z nich widnieje litera F jak fałsz, na drugiej P jak prawda. Nauczyciel odczytuje zdania dotyczące treści bajki. Zadaniem uczniów jest wybór prawidłowej odpowiedzi
9. Podsumowanie zadania wykonanego przez dzieci i nawiązanie do morału wypływającego z treści bajki.
10. Podział uczestników zajęć na 4–5-osobowe, różnowiekowe zespoły w celu wspólnego rozwiązania krzyżówki. Krzyżówka może być zadaniem punktowanym: im więcej nazw miesięcy dzieci odnajdą i zaznaczą w krzyżówce tym więcej punktów uzyska dany zespół. Na rozwiązanie zadania zespoły otrzymują taką samą ilość czasu.
11. Przygotowanie uczestników do odbioru filmu animowanego na motywach bajki *O dwunastu miesiącach*. Zadanie dzieci polega na uważnym śledzeniu akcji filmu, znalezieniu podobieństw i różnic między tekstem przeczytanym przez nauczyciela a animacją.

12. Prezentacja filmu.
13. Rozmowa w dwóch zespołach: podobieństwa i różnice. Przedstawienie przez zespoły swoich rozwiązań.
14. Ustalenie przez dzieci chronologii wydarzeń na podstawie kart z kadrami z filmu. Uczestnicy pracują w dwóch zespołach otrzymując 12 kart z kadrami z filmu. Oprócz tego uczestnicy mogą dokonać próby nadawania tytułów poszczególnym obrazom.
15. Podsumowanie efektów pracy zespołów, prezentacja prawidłowego rozwiązania.
16. Zabawa: jestem filmowcem – nadawanie przez uczestników tytułów poszczególnym kadrom z filmu.
17. Podsumowanie zajęć przez prowadzącego, ocena pracy uczestników, sondaż na temat zajęć.
18. Wręczenie dzieciom kolorowanek przedstawiających fiołki i poziomki.

Zdania typu prawda czy fałsz

1. Ludzie na pasierbicę mówili: ładniuszka.
2. Córka zawsze miała główkę gładko uczesaną, twarz umytą, sukienkę choć biedniutką, ale czystą.
3. Macocha polecała pasierbicy nzbierać w zimie konwalii leśnych.
4. Pasierbica bardzo obawiała się, że podczas wędrówki do lasu zginie z głodu i mrozu, lub zaatakują ją wilki.
5. Dwunastu chłopców, którzy siedzieli w lesie przy ognisku okazało się być porami roku.
6. Kwiecień usiadł na miejscu Grudnia dlatego dziewczyna mogła znaleźć w lesie kwiaty.
7. Kiedy pasierbica wróciła do domu z kwiatami w izbie zapachniało jak w ogrodzie wiosną.
8. Kiedy zima stała się jeszcze surowsza macocha wysłała swoją pasierbicę do lasu aby znalazła tam borówki.
9. Sierotka ubrała się do lasu w letnią sukienkę a na bose nogi założyła chodaki.
10. Owoce leśne, które znalazła za sosną sierotka pomógł zdobyć miesiąc Czerwiec.
11. Sierotka za trzecim razem poprosiła dwunastu braci o złote talary, które kazała jej zdobyć macocha.
12. Macocha wysłała do lasu swoją córkę po talary. Kiedy przysłała ona do dwunastu miesięcy bardzo obraźliwie się do nich zwracała.
13. Macocha i jej córka zostały ukarane za chciwość.
Klucz odpowiedzi (P – prawda, F – fałsz): 1 – P, 2 – F, 3 – F, 4 – P, 5 – F, 6 – P, 7 – P, 8 – F, 9 – P, 10 – P, 11 – F, 12 – P, 13 – P.

Wiersz Jerzego Kiersta „Dwunastu braci” oraz scenariusz baśni o dwunastu miesiącach, na podstawie baśni Janiny Porazińskiej „Źłotego źródła. Baśnie polskie”, Warszawa 1978, s. 169–175, zostały zamieszczone na stronie internetowej ZCDN-u.